

Fremsendelse af Børn og unges budgetforslag for 2023 – 2026

I forbindelse med fremsendelse af Børn og Unges budgetforslag for 2023-2026 er der følgende opmærksomhedspunkter, som uddybes nedenfor:

- Brede børnefællesskaber og mental sundhed
- Bedre skole for alle
- Skolemad
- Flere uddannede voksne om børnene i dagtilbud
- Anlægsområdet – indeklima, specialtilbud, skolekapacitet og stigende anlægspriser
- Skolernes netværk
- Klimaindsatser - affaldssortering

Bredere børnefællesskaber og mental sundhed

Både på landsplan og i Aarhus Kommune er der flere og flere børn, som er i udfordringer. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at flere børn får en diagnose, og at flere børn bliver indstillet til PPR og henvist til et specialtilbud.

Dette er baggrunden for, at byrådet med vedtagelsen af budgettet for 2022 igangsatte en analyse af:

- Hvordan flere børn kan indgå og trives i de bredere børnefællesskaber i folkeskolen, dagtilbud og fritidstilbud
- Hvordan børnene, som går i et specialtilbud, opnår højere læring og trivsel
- Hvordan PPR bedst muligt understøtter arbejdet med både de bredere børnefællesskaber i det almene tilbud og individuelle tilbud.

Analysen af indsigter fra praksis viser, at dagtilbud og skoler oplever en stor stigning af børn i udfordringer, som ikke trives, og at børnenes udfordringer bliver stadig mere komplekse. Det presser børn, forældre, dagtilbud, skoler og PPR. Det har medført, at der er sket en stigning i henvendelser til PPR. Det ses blandt andet ved, at det samlede antal indstillinger til pædagogisk-psykologisk vurdering er steget med 32 pct. fra 2016 til 2021, mens antallet af børn i specialtilbud er steget med 35 pct. samtidig med, at børnetallet stort set har været konstant. På dagtilbudsområdet er antallet af børn, som har brug for et specialdagtilbud (§ 32), steget fra 69 børn i 2018 til 89 børn i 2021. Denne udvikling forventes at stige i de kommende år. Der peges på forklaringer, som både vedrører det enkelte barn, og forklaringer, som kan findes i de pædagogiske miljøer, som børnene indgår i i dagtilbud, skoler og fritidstilbud.

22. april 2022
Side 2 af 7

Stigning i antal børn, som har brug for et specialtilbud, afspejles ikke i budgetterne til specialområdet, der reguleres med børnetallet, som stort set har været konstant. Fra 2016 til 2021 er de samlede årlige udgifter til specialundervisningsområdet steget fra 360 mio. kr. til 444 mio. kr. I samme periode har byrådet i forbindelse med budgetforlig øget budgetterne til specialundervisning og mellemformer med ca. 40 mio. kr. årligt, ligesom der er tilført midler fra finansloven mv. I 2021 har skolerne skullet egenfinansiere merudgifterne til specialundervisning på ca. 50 mio. Samme stigende tendens vurderes at fortsætte i 2022 og følgende år.

På dagtilbudsområdet forventes det, at der i løbet af de kommende år skal oprettes 78 nye specialdagtilbudspladser. Anlægsudgifter er afsat i budget 2022-2025, men der mangler finansiering af driftsudgifter til de nye pladser på 42 mio. kr. årligt. Handicapområdet/specialdagtilbudsområdet er dækket af en budgetmodel, som følger udviklingen i børnetallet. Modellen tager på den måde ikke højde for, at andelen af børn med behov for en plads i et specialdagtilbud overstiger demografiudviklingen og hermed udviklingen i budgetterne. Udviklingen viser en stigning på 32 pct i specialdagtilbudspladser siden 2013, hvor demografiudviklingen kun har været 5 pct. Børn og Unge får således ikke tilført budget til specialdagtilbuddene svarende til behovet, hvorfor der er behov for et løft uden om budgetmodellen.

PPR's budget vurderes at ligge en tredjedel under landsgennemsnittet, hvilket svarer til ca. 25 mio. kr. Fra 2016 til 2021 har PPR omprioriteret og effektiviseret opgaver svarende til 3-4 stillinger og samtidig haft besparelser på 3,5 stillinger ud af 28,4 psykologstillinger, som betjener skoler og dagtilbud. Hvis PPR i 2021 skulle have haft samme serviceniveau over for skoler og dagtilbud som i 2016, skulle budgettet være steget med 4-5 mio. kr. i stedet for at være reduceret. Opgavepresset på PPR forventes at stige yderligere i de kommende år. Konsekvenserne heraf er, at der opleves ventetider på PPR's indsatser, stort arbejdspress i PPR samt et forstærket fokus på individrettede indsatser fremfor indsatser rettet mod fællesskabet. PPR er ikke omfattet af en budgetmodel, så der er ingen regulering af PPR's budget.

Analysen peger på, at det stigende antal børn i udfordringer og dermed stigende behov for specialpædagogiske tilbud betyder, at der sker en udhuling af almenområdet og i PPR. Herved bliver mulighederne for at arbejde forebyggende forringet, hvilket i sig selv kan bidrage til, at flere børn kommer i udfordringer.

Der er således et markant behov for at tilføre midler til dagtilbud, skoler og fritidstilbud med henblik på, at de får forbedrede muligheder for at arbejde med børn i udfordringer. For at skabe et fundament for bredere børnefællesskaber og inkluderende læringsmiljøer er der således brug for et markant løft af ressourcerne i almene tilbud og medarbejdernes kompetencer i forhold til

dels arbejdet med børn og unges mentale sundhed og dels de specialpædagogiske kompetencer i forhold til børn i udfordringer. Der er ligeledes brug for et stort løft af PPR's budget og en budgetmodel, så budgettet kan følge med udviklingen i behovet for indsatser fra PPR.

22. april 2022
Side 3 af 7

Bedre skole for alle

Som det fremgår ovenfor, er der behov for et markant løft for, at folkeskolen kan være for alle børn. Flere ressourcer på specialområdet bidrager også til, at den lokale folkeskole skal være det nære og naturlige valg, hvor alle børn og unge har mulighed for at udvikle sig og udfolde deres potentialer. Der er behov for kontinuerligt at udvikle og styrke almenundervisningen for at imødekomme faglige udfordringer, fremme motivationen og styrke trivslen blandt alle børn og unge i skolen.

Der er således brug for et generelt løft af almenundervisningen, som kan styrke de aarhusianske folkeskoler, hvor der anvendes færre kroner pr. elev end i de fleste andre kommuner. Forankringen i lokalområdet fremmes bedst ved, at den enkelte skole prioriterer de ekstra midler til eksempelvis flere to-voksenordninger, mere holddeling eller mindre klasser efter de lokale forhold.

Et af de forhold, der på nationalt plan har været fokus på, er et lavere klasseloft i de mindste klasser. Med finansloven for 2022 er der lagt op til, at klasseloftet for de mindste klasser (0. til 2. klasse) sænkes til 26 elever. Der er på landsplan afsat midler til at indføre forslaget. Men det er forventningen, at den andel af de nationale midler, der vil tilfalde Aarhus, ikke til fulde vil kunne dække de ekstra driftsudgifter, der vil knytte sig til de flere klasser, som et loft på 26 elever vil medføre. Et foreløbigt estimat viser, at når forslaget er fuldt indfaset, så vil omtrent halvdelen af driftsudgifterne til de ekstra klasser kunne dækkes af de nationalt afsatte midler svarende til knap 10 mio. kr. Hvorvidt der i de nationale bevillinger eventuelt er reserveret midler til anlæg, vides aktuelt ikke.

Skolemads – muligheden for et sundt måltid mad i skolerne

I budgetforliget for 2021-24 blev der i investeringsplanen for 2024-2033 afsat 60 mio. kr. til at etablere 16 produktionskøkkener. Hensigten er at kunne tilbyde forældrebetalte måltider på alle skoler – og i de dagtilbud og klubber, som er uden køkken i dag. Naboskoler skal dele produktionskøkken to og to svarende til de administrative fællesskaber.

Skolemaden skal være et sundt tilbud, alle har lyst og råd til. Der afsættes ikke særskilte driftsmidler til skolerne til skolemadsordninger. Hvis skolerne ikke tilføres budget til madordninger, vil det gå ud over skolernes i forvejen pressede undervisningsbudgetter.

22. april 2022
Side 4 af 7

For at skolemadsordningerne kan bidrage til at reducere ulighed i sundhed, vil muligheden for tilskud til familier med lav indkomst kunne betyde, at flere familier har mulighed for at tilvælge madordningen. Der vil være nye udgifter forbundet hermed. Regeringen og undervisningsministeren planlægger at fremsætte et forslag til lovændring herom i Folketinget.

Flere uddannede voksne om børnene i dagtilbud

Høj kvalitet i Børn og Unges tilbud har stor sammenhæng til, at der er nærværende og kendte voksne, som har tid til børnene og de unge. Aarhus Kommune har indfaset minimumsnormeringer på kommuneniveau, før det bliver et lovkrav.

En stadigt større andel af borgerne i Aarhus er enten børn eller ældre over 80 år. Samtidig står vi over for, at flere af kommunens medarbejdere går på pension i de kommende år, og at der er færre, som vælger velfærdsuddannelserne. Det giver rekrutteringsproblemer i forhold til at løfte den voksende kommunale velfærdsopgave. Samtidig er der fra og med 1. januar 2024 indført krav om minimumsnormeringer og i den forbindelse en forventning om, at daginstitutioner har en uddannelsesdækning på 85 pct. eller en plan for at forbedre uddannelsesdækningen med mindst 10 procentpoint. Allerede på nuværende tidspunkt mærker Børn og Unge en stor mangel på uddannet arbejdskraft, særligt pædagoger. Fremtidsscenerier viser, at Aarhus Kommune vil mangle ca. 1.100 pædagoger i 2030.

Hvis der bevilges penge til området, vil vi kunne fortsætte vores attraktive meritpædagogordning med fuld løn, opstarte den nye meritpædagoguddannelse som sporskifte samt opstarte nye hold på pædagogisk assistent-uddannelsen (både ordinære og merithold). Disse ordninger er vigtige faktorer for at imødekomme ønsket om mere uddannet arbejdskraft i institutionerne. Desuden vil vi kunne igangsætte et arbejde med at professionalisere vejledningsopgaven i institutionerne, hvilket vil kvalificere de studerendes praktikforløb og gøre det attraktivt at vende tilbage til Aarhus kommune efter endt uddannelse.

Anlægsområdet – indeklima, specialtilbud, skolekapacitet og stigende anlægspriser

Når vi fremover bruger penge på anlæg, er det vigtigt, at vi fortsat bygger klimavenligt med henblik på dels at nedbringe CO₂-udledningen fra byggeriet og dels for at indsamle erfaringer med indsatser, der er relevante for Aarhus Kommunes indsats for at bygge mere bæredygtigt. Forudsætningen om klimavenligt byggeri vil alt andet lige øge udgifterne til de kommende års nødvendige anlægsinvesteringer i Børn og Unge.

Børn og Unge har siden 2007 bygget rum til leg og læring med fokus på sammenhængen mellem pædagogisk modernisering, organisering og bygninger inden for rammen af RULL-programmet. Erfaringerne og resultaterne

fra RULL-programmet skal bruges til at sikre børnene og de unge bygninger med godt indeklima, hvor der er rummelighed, æstetik, variation og sunde lyd-, lys-, luft- og termiske forhold.

22. april 2022
Side 5 af 7

Byrådet har i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033 afsat midler til blandt andet indeklimateforbedringer, men det er ikke forventningen, at der inden for en overskuelig horisont afsættes midler til at løfte indeklimaet i alle skoler og dagtilbud. Ifølge indeklimastrategien på skoleområdet vil det koste ca. 1,5 mia. kr. at gøre samtlige skolers børnearealer tidssvarende. De afsatte midler dækker dermed mindre end 1/3 af det estimerede behov på skoleområdet alene. Hertil kommer også, at det forventes, at en kommende, tilsvarende analyse af dagtilbudsområdet vil belyse store behov for indeklimateinvesteringer.

I investeringsplanen 2024-2033 er der taget højde for en stor del af de kommende års behov for pasningstilbud og skolekapacitet. Inden for et par år vil der dog også være behov for afsætte midler til løsninger, som imødekommer det stigende antal børn i skolealderen i særligt det vestlige Aarhus ved Engdalskolen og i det nordøstlige Aarhus ved Risskov skole.

Forligspartierne bestilte ved budgetforlig 2022 en analyse af skolekapaciteten i det vestlige Aarhus. Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling fremsender i forbindelse med forhandlingerne til budget 2023 en analyse, der viser, at de estimerede udgifter ved at udbygge Engdalskolen er 48-52 mio. kr. Udgifterne kan ikke dækkes af skoleudbygningsprogrammet. Hvis byudviklingen i Årlev tager fart, vil der desuden være behov for en ny skole i Aarhus Vest til omkring 300 mio. kr. Behovet for en ny skole forventes dog tidligst om 10 år.

Byrådet afsatte i investeringsplanen midler til at udbygge Skovvangskolen og Katrinebjergskolen i det nordøstlige Aarhus. Risskov Skole oplever også aktuelt kapacitetsudfordringer med et underskud på tre lokaler i indeværende skoleår voksende til ni lokaler på fem års sigte og 12 lokaler på 10 års sigte. Det er Børn og Unges vurdering, at skoleudbygningsprogrammet ikke kan dække omkostningerne til udvidelse af Risskov skole, fordi skolen er vanskelig at udbygge.

Hertil kommer også, at Børn og Unge i stigende grad ser ind i mere komplicerede lokalplaner, når der etableres nye dagtilbud. Den nuværende byrådsfastsatte udgift pr. grupperum, vil ikke være tilstrækkelig til at løse de udfordringer, som mange af lokalplanerne forudsætter.

Antallet af børn, der har behov for specialklasse- og specialskoleundervisning samt specialdagtilbudspladser i de seneste år, har været stigende, både i Aarhus og på landsplan. Særligt på områderne for specialskolerne og specialklasserne er forventningen, at der i de kommende år vil være behov

for at afsætte flere midler til udbygning af kapaciteten. Det betyder, at der i de kommende år vil være behov for at bygge. Mht. nye lokaler og faciliteter for at imødekomme det stigende antal børn med behov for et specialtilbud har byrådet i investeringsplanen 2024 til 2033 og i budgetforlig 2022 afsat midler af til at udbygge specialtilbuddene.

22. april 2022
Side 6 af 7

De stigende anlægs- og byggepriser, som aktuelt opleves i hele landet, forventes at få stor betydning for Børn og Unges anlægsprojekter. Børn og Unge arbejder på at danne sig et overblik over omfanget og konsekvenserne for de allerede igangsatte projekter. Men det er alt andet lige forventningen, at de stigende priser vil øge udgifterne til anlægsprojekterne.

Skolernes netværk

Skolernes nuværende trådløse netværk blev etableret i 2014 og 2015. I 2024 og 2026 står størstedelen af de nuværende "wireless access points" og de switches, som de er koblet op på, foran en udskiftning samtidig med, at en del af dagtilbuddenes netværk også skal udskiftes. Hovedparten af det nuværende netværksudstyr har desuden serviceudløb i 2024 og 2026 og kan herefter ikke længere modtage nødvendige sikkerhedsopdateringer, hvorfor det bør udskiftes. Samtidig er udstyret i 2024 henholdsvis 2026 så gammelt, at det rent fysisk og teknologisk vil give udfordringer i driften at køre videre med det nuværende netværk. Det er nødvendigt at skifte udstyret, så skoler og dagtilbud fortsat kan have et velfungerende internet, hvilket også er en væsentlig kvalitet for fritidsbrugerne på skolerne.

Klimaindsatser - affaldssortering

Byrådet har besluttet, at inden sommeren 2022 skal der affaldssorteres i alle kommunale bygninger. I Børn og Unge implementerer skoler, dag- og fritidstilbud affaldssortering i tre faser: 1) Tilpasning af rammer til udendørs affaldsbeholdere, 2) indkøb af indendørs skraldespande og 3) den pædagogiske indsats med fokus på adfærd og læring. Udgifter forbundet med affaldssortering forventes afholdt lokalt, der er ikke afsat centrale midler.

Ny brandforsikring i Aarhus Kommune betyder, at skoler, dag- og fritidstilbud i mange tilfælde skal nyetablere rammerne for at skabe plads til flere affaldsbeholdere og samtidig leve op til Brandteknisk Vejledning 29.

Dagtilbuds, skolers og fritidstilbuds udgifter til etablering af udendørs affaldssortering vurderes at udgøre 10 mio. kr. Hertil kommer udgifter til indendørs skraldespande.

Budgettemaer

Børn og Unge-udvalget behandler i løbet af foråret en række budgettemaer, hvor forskellige udfordringer og deres løsningsmuligheder præsenteres. Der behandles følgende budgettemaer:

Dato	På udvalgmødet
30. marts 2022	Handleplan DSA
	Kvalitetsopfølgning 6-18-årige
20. april 2022	Fremtidens arbejdskraft
	Bedre normeringer i SFO
4. maj 2022	Trivsel (mental sundhed)
	Skolemad – tilskud til driften
18. maj 2022	Bredere børnefællesskaber
	Færre elever i klasserne
2. juni 2022	Flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (specialdagtilbud)
	Vestby-analysen
15. juni 2022	Klima
	Administrative Fællesskaber

22. april 2022
Side 7 af 7

Med venlig hilsen

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen